

Motion till riksdagen 2021/22:4602

av **Fredrik Christensson och Niels Paarup-Petersen (båda C)**

med anledning av prop. 2021/22:158 Ett mer likvärdigt skolval

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2021/22:158.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett nytt förslag på ett utvecklat skolval som baseras på rimliga och förutsägbara kriterier och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi har ett unikt system i Sverige som gör att alla elever, oavsett föräldrars utbildningsbakgrund eller ekonomi, kan välja skola. Det ska finnas en skola för alla, oavsett vad man har för intresse eller behov. Därför behövs en mångfald av aktörer i skolan. Vi vill att såväl stora som små aktörer ska ha möjlighet att driva förskolor och skolor runt om i landet. Att föräldrar och elever ska få välja förskola och skola ser vi som en självklarhet. Vi vill att man ska kunna välja skola genom hela skoltiden, från förskola till högre utbildning. Vi vill värna och utveckla valfriheten för elever, föräldrar och lärare. Det behöver därför bli tydligare och lättare att välja förskola och skola.

Regeringen menar att förslagen i propositionen syftar till att föräldrar och elever ska kunna göra trygga skolval i ett tydligt och mer rättvist skolvalssystem. Regeringens intentioner är goda, men utfallet av förslagen kommer snarare att innebära att elever och vårdnadshavares rätt att välja skola inskränks. Att minska elevers och vårdnadshavares rätt att välja skola genom att begränsa det fria skolvalet är inte att ha elevernas bästa för ögonen. Tvärtom, det kommer att medföra minskad likvärdighet. Valfriheten är något vi i stället ska vårda och utveckla.

Centerpartiets ställning är tydlig. För att möta utmaningar som finns i svensk skola ska vi ställa tydliga och höga krav på huvudmännen, fördela resurser efter behov och fokusera på det som gör skillnad för skolors kvalitet, likvärdighet och trygghet. Men det handlar också om att utveckla valfriheten. Genom att skruva och utveckla goda reformer

kan vi få en skola som ger alla elever möjlighet att lyckas, en skola som utjämnar livschanser.

Regeringens förslag i propositionen om allsidig social sammansättning är otydligt. Flera remissinstanser såsom Skolinspektionen, Skolverket och Diskrimineringsombudsmannen (DO) menar att såväl ”aktivt verka för” och ”allsidig social sammansättning” är otydligt framskrivet. Dessa otydligheter innebär en osäkerhet för huvudmännen när det gäller vilka åtgärder som är förenliga med regeringsformen, barnkonventionen och diskrimineringslagen. Till exempel poängterar DO i sitt remissvar att det kan innebära en risk vid urval att överväganden kopplade till elevers etniska tillhörighet görs på ett sätt som kan stå i strid med diskrimineringslagen. Centerpartiet instämmer i DO:s bedömning och vill poängtera att skollagen redan innehåller skrivningar om att ”utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet” utan att för den skull ställa enskilda elever mot varandra. Därtill är det bekymmersamt att det inte är tydligt i propositionen hur huvudmännen ska arbeta med detta, utan att det vid ett senare skede kommer att klargöras av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer hur huvudmännen ska arbeta med allsidig social sammansättning. Centerpartiet anser i stället att det behövs ett större fokus på skolornas kompensatoriska uppdrag och hur det arbetet ska bedrivas. Elevers möjlighet att lyckas i skolan ska inte bero på elevens familjebakgrund, var i landet eleven bor eller vilken skola eleven går på. Huvudmännen ska inte kunna välja och vraka mellan elever, så genom att införa ett obligatoriskt och aktivt skolval som är samordnat kan vi i stället uppnå det som regeringen far efter och samtidigt stärka människors egenmakt.

Centerpartiet delar regeringens bild av att det i dag finns problem med likvärdigheten och att elevunderlaget skiljer sig stort mellan skolor, men vår ingång att möta problematiken är en annan. För att skolvalet ska bidra till att motverka segregation krävs att fler väljer skola, genom att införa ett aktivt, obligatoriskt och samordnat skolval med tydlig information och transparent antagning. Centerpartiet vill att skolor ska åläggas att dela relevant information om sin verksamhet med myndigheterna, i syfte att denna ska bli offentlig och lättillgänglig för alla. Bland annat bör antal elever, lärartäthet, betygsfördelning, resultat på nationella proven och offentlig finansiell information om omsättning och utdelning av överskott avkrävas. Förutom att tillhandhålla information om själva valet och tillvägagångssättet bör kommunen bistå med information om vilka huvudmän som finns i kommunen och olika typer av kvalitetsdata.

Det är centralt i en reformering av skolvalet att urvalskriterier stärker förutsägbarheten och förhindrar strategiska val. Förslaget om att urvalsgrunder som ska få användas vid urval till skolenheter med kommunal och enskild huvudman för förskoleklass, grundskola och grundsärskola ska regleras i skollagen, bedömer vi därför är bra. Centerpartiet anser att det är viktigt att sträva efter att möta vårdnadshavares önskemål om skolplacering i möjligaste mån. Skolplatser ska i första hand fördelas efter hur den sökande har rangordnat dem under ansökningsperioden och att de principer som används för att avgöra utfallet av familjernas prioriteringar i skolvalet är överblickbara, enkla och begripliga. För att familjers vardagspussel ska fungera är det av betydelse att syskonförtur och verksamhetsmässiga samband, bortsett från närhetsgarantin, fortsatt ska tillåtas ge prioritet för antagning. Rimlig närhet är förutsägbart och enkelt för föräldrar och elever. Det är även kötid som regeringens proposition föreslår inte längre ska vara en tillåten urvalsgrund. Centerpartiet delar uppfattningen om att det finns behov av att reformera fristående skolors kösystem. Det är inte rimligt att vårdnadshavare kan ställa sina barn i kö i vissa skolor redan på BB. Det riskerar även att missgynna de som flyttar in sent till

en kommun. Därför behöver kösystemet reformeras med en gräns för när man ska få ställa sitt barn i kö och bättre information och det ska kombineras med andra urvalsgrunder för att inte missgynna de som flyttar in sent till en kommun. Att avskaffa kötid helt som urvalsgrund skulle innebära att den enda förutsägbara urvalsgrunden vore närhetsprincipen, vilket riskerar att öka boendesegregationen. Därför yrkar vi avslag till propositionen.

Vad vi kan utläsa är samtliga av riksdagspartierna beredda att utveckla skolvalet. Ett obligatoriskt och aktivt skolval ser Centerpartiet som ett första steg för det. Det görs redan i många kommuner och fler kommuner behöver ta efter. Det är därför olyckligt att regeringen inte går fram med förslag som skulle kunnat få gehör i riksdagen. Att hitta en gemensam och långsiktig väg framåt för att utveckla friskolereformen hade tjänat svensk skola väl. Centerpartiet vill därför uppmana regeringen att återkomma med ett nytt förslag för ett utvecklat skolval som baseras på rimliga och förutsägbara kriterier.

Fredrik Christensson (C)

Niels Paarup-Petersen (C)